

DEONTOLOGIA FUNCȚIONARULUI PUBLIC: DE LA NORME MORALE SPRE CONDUITĂ PROFESIONALĂ

Tatiana MOSTOVEI,

doctorandă, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

SUMMARY

The article is dedicated to studying public agent official ethics essence through the regulatory function of ethics and morality as a social occurrence, while identifying the differences and similarities of public service ethics and deontology public agent.

Keywords: moral, ethics, deontology civil service, deontology civil servant, obligation, indebtedness, moral conduct, professional conduct

REZUMAT

În articol este cercetată esența deontologiei funcționarului public prin prisma funcției normative a eticii și a moralei ca fenomen social, totodată identificând diferențele și similitudinile deontologiei funcției publice și a deontologiei funcționarului public.

Cuvinte-cheie: morală, etică, deontologia funcției publice, deontologia funcționarului public, obligație, îndatorire, conduită morală, conduită profesională

Introducere. Apariția unor noi îndeletniciri, ca rezultat al dezvoltării istorice a societății, a amplificat necesitatea de a raporta conduita și activitatea persoanelor care le practică la norme specifice profesiei practicate.

Indiferent de treapta ierarhică pe care se află la un moment dat, funcționarului public i se pretinde să întrunească o seamă de calități, astfel încât activitatea sa să fie cât mai eficientă. Dintre calitățile pe care trebuie să le dovedească, prioritare sînt cele profesionale și etice [1, p. 4], deontologia constituind sursa de inspirație pentru toți angajații serviciului public, indiferent de funcțiile și statutul lor [2, p. 15].

Metode aplicate și materiale utilizate. Pentru elaborarea prezentei lucrări au fost folosite metodele: analiza, sinteza, comparația, metoda logică. A fost studiat și analizat cadrul normativ și doctrinar național și internațional.

Rezultate obținute și discuții. Termenii *etică* și *morală* debutează cu anumite similitudini și provin din două culturi diferite, dar învecinate – greacă și latină –, care s-au aflat într-un proces de continuă influență. Posibil că anume asemănările din trecut domină înțelegerea termenilor respectivi drept identici, ba chiar și confundarea lor.

Savanții definesc *morală* ca fiind un ansamblu de norme de reglementare a comportamentului, fondate pe

valorile de bine/rău, moral/imoral, cinste, corectitudine, sinceritate, responsabilitate, larg împărtășite în cadrul unei colectivități, norme impuse atât de către propria conștiință (conștiința morală), cât și de presiunea atitudinilor celorlalți (opinia publică) [3, p. 15].

Cu o mare încredere în om – ființă înzestrată cu rațiune și cu bună voință – Kant insistă asupra necesității ca omul să facă efortul de a se depăși pe sine ca individualitate și de a-și afirma tăria de voință, respectiv, de a-și depăși simțurile și înclinațiile egoiste, dat fiind că dispune de privilegiul rațiunii [4, p. 15].

În afara normelor de conviețuire, morală mai cuprinde și relațiile dintre oameni, prin materializarea acestor norme în conduită și în raporturi reciproce. Morala apreciază faptele și moravurile oamenilor prin prisma unui sistem de valori, exprimată în judecăți și în sentimente morale [5, p. 2].

Charles Luis Montesquieu, una dintre cele mai complexe și importante figuri ale iluminismului francez, atribuia o importanță majoră posibilității de a face tot „ce nu interzice legea” [6, p. 295]. Dar cum rămîne cu normele morale, ne întrebăm noi?

Așa cum morală nu poate fi impusă prin constrîngere statală, menționăm despre răspunderea morală a individului, care nicidecum nu dispune de o procedură distinctă de

aplicare și ține mai mult de reacția terților. Responsabilitatea morală exprimă capacitatea individului de a-și conforma vorbele și faptele la așteptările societății și constituie un factor vital în determinarea integrității acestuia.

Alăturat opiniei doctrinarilor [5, p. 4], considerăm ca morală este un fenomen social ce reglementează comportamentul oamenilor în societate, atât la nivel individual, cât și în relații cu diferite grupuri sau instituții, ce nu poate fi impusă prin constrîngere statală, ci numai prin educație, tradiții, opinie publică etc.

Potrivit prof. univ., dr. Carmen Cozma, funcția normativă a eticii se realizează prin prescrierea și recomandarea unor reguli și principii, dar mai mult prin anticiparea/proiecția unor modele de urmat [7, p. 15].

Etica încearcă să dea răspuns la întrebarea: „Cum trebuie să acționeze individul în raport cu sine însuși, cu semenii săi și cu lumea din jur?” [3, p. 24]. Racordînd întrebarea la subiectul studiului dat, aceasta ar fi următoarea: „Cum trebuie să acționeze funcționarul public în raport cu sine însuși, cu colegii săi, cu autoritatea publică în care își desfășoară activitatea, cu persoanele beneficiare de servicii publice?”

Astfel, vizavi de ideea că responsabilitatea trebuie să primeze răspunderea în activitatea funcționarului public, putem afirma că „etică este cea care dă sens viu

legilor, organizării și activităților (...) În toate cazurile, legea exprimă dreptul. Ea organizează jocul relațiilor. Etica este aceea care le dă sens” [8, p. 92].

Potrivit definiției pe care legiuitorul o dă funcției publice – „ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică” [9], caracterul legal al competenței este „o teză cu valoare constantă a doctrinei de drept public” [10, p. 29]. Legalitatea competenței se referă la faptul că cei care slujesc statul nu pot acționa după bunul lor plac, activitatea lor fiind limitată de anumite acte normative [10, p. 29].

În afara conceptelor de morală și etică, în limbajul de specialitate îl întâlnim și pe cel de *deontologie*. Cuvântul provine de la grecescul *deon*, *deontos*, care semnifică datorie, obligație. Cuvântul deontologie desemnează reguli, datorii, obligații, ceea ce trebuie de făcut, în acest sens deontologia este teoria îndatoririlor, deci a obligațiilor conștientizate, interiorizate, asumate, în temeiul cărora omul are a se manifesta [7, p. 9].

Termenul *deontologie* este introdus în limbajul științific de filosoful și juristul englez Jeremy Bentham (1748-1832), în opera „Deontologie, ou science de la morale”. Bentham introduce un nou concept – deontologia – ca învățătură despre corectitudine și îndatorire. Deontologia, consideră autorul, conduce la îmbunătățirea morală și la diminuarea numărului de diferite sancțiuni. La temelia deontologiei autorul plasează principiul utilității, potrivit căruia acțiunea merită sau nu merită a fi aprobată în funcție de creșterea sau descreșterea „cuanțumului fericirii publice”. Sarcina deontologiei, după Bentham, constă în a oferi motivelor sociale toată puterea motivelor personale, a convinge că interesele private și îndatoririle față de societate sînt similare [11, p. 21].

Deontologia poate fi definită ca ansamblul normelor ce conturează un anumit tip de comportament profesional, consideră prof. univ.,

dr. Virginia Vedinaș. Savanta menționează că expresia „deontologie profesională”, pe care o mai regăsim uneori utilizată, „are conotații pleonastice” [12, p. 122]. Ar fi incorect să ne referim la Codul deontologic al profesiei de polițist, într-o formulare corectă trebuie să utilizăm îmbinarea *Codul deontologic al polițistului*.

Potrivit opiniei prof. univ., dr. L. Coman-Kund, un alt exponent al doctrinei românești, astăzi prin deontologie se înțelege ansamblul de reguli care precizează normele de conduită și obligațiile etice ale unei profesii, precum și doctrina despre aceasta. Obiectul deontologiei este format numai din regulile stabilite de profesii pentru a asigura moralitatea membrilor săi, precum și obligațiile morale generale care pot afecta imaginea profesiei. Normele juridice menite să asigure ordinea publică, fiind de aplicabilitate generală, exced sfera profesiilor, motiv pentru care nu pot face obiectul deontologiei [4, p. 6].

Deontologia s-a conturat ca fiind doctrina, teoria, știința datorilor morale, dar și legale specifice exercitării oricărei profesii, relatează doctrinarul din România, dr. E. Albu. Autorul menționează că prin specificul obiectului său de cercetare, deontologia se află la granița dintre drept și morală, fiind o știință interdisciplinară, avînd ca obiect de studiu ansamblul normelor ce conturează un anumit tip de comportament profesional și privat. Unele din aceste norme sînt consacrate juridicește, respectarea lor putînd fi deci impusă prin intervenția forței de coerciție a organelor statului, în timp ce altele sînt sancționate doar de oprobriul opiniei publice, înscriindu-se în categoria normelor etice [5, p. 10].

Liniile majore ale deontologiei țin de conformarea comportamentului profesional la reguli și principii morale – „principiul datoriei de a munci”, „principiul lucrului bine făcut”, „principiul respectului pentru om și pentru lucruri”, „principiul respectului pentru valoare și pentru lege” [7, p. 139], care ar putea fi

raportate principiilor profesionalismului, imparțialității, legalității.

Dar constituie oare funcționarii publici o profesiune? – se străduiește să obțină răspuns doctrinarul din România, dr. în drept Liviu Coman-Kund [4, p. 46-47]. Se poate vorbi despre o deontologie a funcționarilor publici? – ne punem și noi întrebarea alături de savantul.

Din enumerarea orientativă a grupurilor de funcționari publici menționați în anexa nr. 1 a Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158/2008 [9], stabilim o diversitate de specialități, grație cărora este asigurată activitatea autorităților și instituțiilor publice, care la rîndul lor constituie grupuri profesionale. Așa sînt, de exemplu, funcționarii publici din administrația publică centrală și separat funcționarii din administrația locală, organele Serviciului Fiscal de Stat, Agenției pentru Intervenții și Plăți în Agricultură, funcționarii publici din cadrul secretariatului Consiliului Superior al Magistraturii, aparatul Consiliului Național de Acreditare și Atestare, secretariatului Curții Constituționale, Centrului pentru Protecția Drepturilor Omului etc.

În atare circumstanțe, conform unor opinii, „nu se poate vorbi despre o deontologie a funcționarilor publici în general, dar s-ar putea vorbi despre deontologii ale diverselor categorii de funcționari publici, care constituie grupuri profesionale, grupuri care pot fi invocate sub denumirea de „corpuri de funcționari” [4, p. 47].

Am putea considera funcția publică o profesiune, dacă prin această sintagmă înțelegem „corpurile” formate din funcționarii de carieră din administrația publică, alcătuite din subgrupuri pe criteriul specializării. Funcția publică, spre deosebire de arhitectură, medicină, pedagogie, jurnalism este o profesiune eterogenă, însă accesul în funcție și avansarea se fac după reguli generale uniformizate, cu drepturi și garanții profesionale comune.

Atitudinea părtinitoare față de conceptul de profesionalizare a funcției publice, atribuirea califica-

tivului de profesie, meserie deja ne favorizează în necesitatea dezbaterilor pe marginea coordonatelor deontologice ale funcției publice.

Parcurgerea literaturii științifice ne-a permis să identificăm o gamă de tendințe: pe când savanții din Republica Franceză evocă cu prisosință despre deontologia funcțiilor publice, o bună parte din doctrinarii din România își orientează opiniile spre conceptul de deontologie a funcției publice, deontologia funcționarului public sau deontologie în funcția publică. Nu poate fi ignorat nici punctul de vedere privind deontologia serviciului public, expus în literatura de specialitate din Federația Rusă.

Întru clarificarea lucrurilor, vom recurge la definițiile deontologiei funcției publice și a funcționarului public preluate din doctrină, care, cu regret, nu impresionează numeric.

Potrivit savantului E. Albu, pentru a vorbi despre o deontologie a funcției publice, este necesar de a preciza că prin *funcție publică* înțelegem o profesie, o activitate exercitată în legătură cu treburile statului, al cărei statut este stabilit de stat prin organele sale competente. În acest sens, distingem o deontologie a funcției de judecător, după cum vorbim și despre o deontologie a funcționarului public, dar, peste toate acestea, se poate menționa și despre o deontologie a funcției publice, în general, care include un șir de principii și norme ce rămân general valabile [5, p. 29].

Un alt reprezentant al doctrinei românești, dr. Ion Mocioi, consideră că deontologia funcției publice este un „ansamblu de reguli de conduită a funcționarilor publici, pentru a funcționa, în administrația publică, în cadrul unui post al activității specifice, folosindu-și cu responsabilitate pregătirea, calitățile și aptitudinile individuale, pentru aplicarea legilor în mod corect, în interesul cetățeanului și al progresului țării” [12, p. 125].

În accepțiunea dr. E. Albu [5, p. 31-32], deontologia funcției publice poartă următoarele însușiri:

- constituie o simbioză a dreptului cu morala;

- normele deontologice menționate sînt aferente funcției publice exercitate ca element intrinsec serviciului public;

- acceptarea acestor norme cu caracter general și impersonal de către societate, fapt ce permite o abordare obiectivă a deontologiei funcției publice;

- deontologia funcției publice ține de caracterul istoric al evoluției sociale a dreptului și a moralei;

- scopul deontologiei este circumstanțiat serviciului public, avînd un caracter nu numai teoretic, ci și unul practic foarte bine definit.

Susținînd opinia savantului, considerăm totuși că această listă urmează a fi completată. Din punctul nostru de vedere, răspunderea funcționarului public pentru încălcarea normelor de conduită, de asemenea, constituie o însușire a deontologiei funcției publice. Spre exemplu: potrivit art. 57 lit. g) din Legea nr. 158/2008 [9], constituie abatere disciplinară acțiunile care aduc atingere prestigiului autorității publice în care activează.

Menirea deontologiei funcției publice constă în satisfacerea nevoilor generale ale cetățenilor, relatează reprezentantul doctrinei românești I. Ivanoff, marcînd că cuvîntul „eficient” acoperă valențele scopului urmărit [13, p. 79], opinie cu care ne permitem să polemizăm.

Sîntem conștienți de faptul că eficiența și eficacitatea sînt părți indispensabile ale unei bune guvernări, parte a căreia este integritatea, alimentată din plin de latura deontologică. Însă, acel ansamblu al atribuțiilor stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică, prin care este definită o funcție publică, devine realizabil numai în cazul investirii în ea a unei persoane fizice, numite *funcționar public*. Funcția publică propriu-zisă își menține existența și în lipsa unei persoane care ar deține-o, și nu invers, de aceea este necesară o deontologie a funcției, care pune temelia deontologiei funcționarului public. În lipsa persoanei, funcția publică este lipsită de calificativul responsabilității,

susținut și fortificat de moravurile și moralitatea persoanei.

În sensul celor relatate, distingem deontologia funcției publice drept o totalitate de norme ce fac referire la conduita aferentă unei funcții publice, în scopul informării publicului cu privire la așteptările și cerințele comportamentale înaintate odată cu obținerea funcției solicitate.

Odată cu numirea în funcție și depunerea jurămîntului, persoana devine deținătoare a statutului administrativ-juridic al funcționarului public. Anume din acest moment el/ea își asumă responsabilitatea de executare deontologică a funcției publice, care, în viziunea savantului E. Albu, formează acea situație în care funcționarul public își îndeplinește atribuțiile legale și sarcinile de serviciu în spiritul respectării datoriei și satisfacerii drepturilor și intereselor legitime ale particularilor, în calitatea lor de beneficiari ai serviciilor publice [5, p. 90].

Deontologia funcționarului public este „ansamblul normelor juridice și morale aferente funcției publice, statuate obiectiv, la un moment dat, de către legiuitor, care conturează comportamentul profesional și privat al funcționarului public, ca expresie a celui investit cu autoritate publică, în scopul eficientizării serviciului public”, consideră un alt exponent al doctrinei românești, dr. I. Ivanoff [13, p. 78]. Cu referire la comportamentul privat, savantul menționează că „dacă comportamentul public este firesc a fi susținut, deoarece este esențial pentru serviciul public respectiv, comportamentul privat excede primului enunț, însă dă contur întregului comportament” [13, p. 79], opinie ce o susținem totalmente.

Prin deontologia funcționarilor publici, savanții M. Oroveanu și E. Albu [5, p. 30] acceptă „ansamblul atribuțiilor, obligațiilor morale și juridice ale funcționarilor publici, necesare pentru îndeplinirea misiunilor ce incumbă acestora, considerate ca îndatoriri în slujba societății, în scopul îndeplinirii raționale, eficiente, operative și legale a sarcinilor administrației publice și a satisfacerii

drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice”.

De o importanță majoră sînt opiniile conf. univ. C. Călinoiu și dr. V. Vedinaș, potrivit cărora deontologia impune suveranitatea legii dincolo de interesele individului, ceea ce atrage necesitatea ca funcționarul public să aibă aptitudinea de a sluji legea, nu de a o înșenunchea [14, p. 166].

Înșușirea funcționarului public de a sluji legea este susținută de mai mulți doctrinari români, din punctul de vedere al cărora „substituirea domniei legii domniei oamenilor” [15, p. 41] presupune suveranitatea legii dincolo de interesele individuale ale funcționarului, prin înfrîngerea pornirilor biologice de către rațiune. Pentru a se realiza acest imperativ, se propune ca funcționarul public să slujească legea, și nu să o înșenuncheze [16, p. 79; 10, p. 34-35].

În accepțiunea prof. univ., dr. C. Cozma [7, p. 137], pentru înțelegerea adecvată a spectrului deontologiei, ca orientare a echilibrului de atins, merită a fi puse cel puțin trei interogații: „Ce trebuie să fac?”, „Ce vreau să fac?” și „Cum pot să împlinesc mai bine ceea ce trebuie să fac și ce vreau să fac?”. Raportînd cele menționate la comportamentul profesional al funcționarului public, înaintăm propriul punct de vedere, potrivit căruia un funcționar public (în varianta clasică) este lipsit de dreptul de a balansa între exigențe profesionale și dorințe. Sîntem ferm convinși că numai în astfel de condiții se va respecta principiul „lucrului bine făcut”.

Nu poate fi supus îndoielii faptul că răspunsul la întrebarea „Cum vreau să fac?” ține de experiență și profesionalism. Chiar și în situația în care funcționarul are suficiente cunoștințe teoretice, dar îi lipsește practica, se cere o întrebare suplimentară: „Cum trebuie să fac?”. Mult mai gravă este situația în care funcționarul public, cu o experiență vastă în serviciul public, evită voit și cu rea-credință să egaleze răspunsul la întrebările „Ce?” și „Cum?” – în atare circumstanțe putem constata încălcări ale normelor deontologice.

Pe această linie de idei, apelăm la filosoful german Artur Schopenhauer, potrivit căruia „lucrul cel dintîi este să pricepi regula, iar al doilea să înveți aplicarea ei. Una se dobîndește prin rațiune deodată, cealaltă – prin deprindere încetul cu încetul” [7, p. 136].

Pentru a fi suficient de expliciți, precizăm că în niciun caz nu optăm pentru o executare oarbă a obligațiilor de serviciu și considerăm binevenite – ori de cîte ori vor fi – propunerile și inițiativele motivate ale funcționarilor publici, care aduc o valoare adăugată autorității publice și contribuie la eficientizarea activității, la realizarea la timp și calitativă a sarcinilor etc.

Potrivit dr. V. Vedinaș [12, p. 126], odată cu încadrarea în serviciul public, funcționarul public acceptă în regim voluntar:

a) obligații profesionale, legate de exercitarea funcției publice (îndeplinirea, în conformitate cu actele normative, a atribuțiilor de serviciu, ce au și o dimensiune preponderent juridică);

b) obligații ce exced funcției pe care o deține și care sînt raportate la viața privată a funcționarilor publici, cu o dimensiune preponderent etică, dar și juridică;

c) obligațiile care revin funcționarului public în calitate de cetățean.

Atașați opiniei savantei, ținem să precizăm că funcția publică privită drept un post vacant nu generează îndatoriri raportate la viața privată și/sau obligații civice. În lipsa factorului uman se transformă în iluzorii tendințele de „conformare a comportamentului profesional la reguli și principii morale” [7, p. 139].

Exigențele deontologice în cazul funcționarilor publici sînt exprimate nu numai prin declararea atribuțiilor de serviciu. Ele sînt mult mai subtile [17]. Odată cu obținerea funcției publice, cetățeanul își dublează povara, obținînd-o și pe cea a funcției, fiindu-i recunoscute nu numai drepturile, ci și obligațiile specifice atribuțiilor cu care a fost înzestrat și care „se deosebesc de obligațiile unui cetățean neinvestit cu puterile

pe care le deține un funcționar public” [12, p. 126], ceea ce constituie ceva mai mult decît doar „conștiința profesională” [18, p. 19-20].

Antony Taillefait, dr. în drept public, prof. univ., relatează că statutul cu care este investit funcționarul public posedă și domeniul deontologic de aplicare. Obligațiile funcționarului, cum ar fi neutralitatea, echitatea, probitatea sau supremația interesului general față de cel personal, involuntar conțin în sine norme de conduită, deduce profesorul [17].

Un alt reprezentant al doctrinei românești [10, p. 79-80] consideră că „în definiția funcției publice, dimensiunea etică este îmbinată cu semnificația sa juridică”. Legea României privind Statutul funcționarilor publici nr. 188/1999 [19, art. 2. alin. (1)] definește funcția publică drept „ansamblul atribuțiilor și responsabilităților stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică”. În acest sens, legiuitorul face apel concomitent la doi termeni: cel de *atribuții*, ce are conotații rigurose juridice, și cel de *responsabilități*, termen prin care prinde viață și dimensiunea etică a comportamentului funcționarului public [10, p. 79-80].

Una dintre obligațiile generale ale funcționarilor publici, conform Legii RM nr. 158/2008 [9], este de a respecta normele de conduită profesională prevăzute de lege. Legislatorul român, în temeiul Legii nr. 188/1999 [19], solicită funcționarului să respecte, pe lîngă normele de conduită profesională, și normele de conduită civică. Astfel, constatăm extinderea spațiului obligațiilor funcționarului public și peste conduita civică a acestuia. Considerăm necesară preluarea practicii date.

Totuși, obligația de moralitate face parte din categoria celor ce privesc viața privată a funcționarului public și a fost preluată din doctrina administrativă franceză, cu restricții de manifestare în viața privată, într-o opinie unică relatează mai mulți administrativiști [20, p. 329]. În opinia savanților citați, moralitatea vieții private a funcționarului public face parte din obligațiile generale

ale acestuia. În afara serviciului, funcționarul public trebuie să facă dovada unui comportament adecvat, care variază după funcția și locul ocupat în ierarhia administrativă [20, p. 329].

Conform observațiilor expuse de tinerii cercetători, în literatura juridică se distinge ca preferabil termenul de *obligații*, și nu cel de *îndatoriri*, întrucât acestea din urmă nu au cu adevărat o semnificație juridică, ci mai mult o încărcătură etică și morală [21, p. 121].

Reprezentanții doctrinei consideră însă că conceptul de „îndatoriri” este mai adecvat dreptului public, în locul celui de „obligații”, care este un termen specific dreptului privat [12, p. 424].

Datoria primordială a funcționarului public este servirea interesului general. Ca urmare, îndatoririle de ordin moral ce trebuie respectate derivă din scopul exercitării funcției – slujirea societății și cetățenilor. În măsură ce sînt stipulate în actele normative, ele dobîndesc dimensiuni profesionale, relatează un grup de cercetători [22, p. 18]. În acest sens, datoria este necesitatea de a îndeplini o acțiune prin respectarea normelor morale și a celor reglementate juridic.

Savanții relatează că *datoria* este o categorie complexă și dinamică, ce integrează identificarea cerinței, trecerea de la cerința obiectivă în valoare prin constituirea normei, însemnînd a conștientiza nevoia de normă, respectul ei, recunoașterea importanței ei [7, p. 92].

În pofida faptului că DEX-ul [23] definește cuvintele „obligație” și „datorie” ca sinonime, substituirea acestora nu schimbă sensul legal, dar subminează esența „datoriei”, alimentată de sentimentul conștiinței personale, necesare întru formarea unui funcționar public profesionist și integru.

Introducerea noțiunii de „datorie” în cultura morală se datorează lui Democrit din Abdena. Principiul enunțat de acest filosof este „abținerea de la delictul din frică, ci din simțul datoriei” [7, p. 93], ori, după cum susținea clasi-

cul filosofiei moralei A. Schopenhauer, datoria „este un act a cărui simplă omisiune din partea mea îi cauzează altuia o daună, adică îi face o injustiție” [24, p. 114].

În accepțiunea dr. V. Vedinaș, în statutul funcționarului public pot fi identificate două componente esențiale. Atunci cînd statutul juridic al funcționarului public vizează cu precădere activitatea desfășurată de cel care deține o funcție publică în exercitarea prerogativelor specifice funcției, vocația statutului deontologic devine mult mai spațioasă. Statutul deontologic veghează atît activitatea prestată în cadrul autorității/instituției publice, cît și viața privată a funcționarului, care trebuie să corespundă statutului pe care îl ocupă în societate. Statutul deontologic cuprinde totalitatea exigențelor morale impuse funcționarului public, concentrate în legi, coduri, sau care pot îmbrăca forma unor norme ne-scrise [12, p. 126].

În sensul celor relatate conchidem că conduita etică a funcționarului public cu drepturile, îndatoririle și răspunderea ce survine pentru neexecutarea acestora sînt elemente componente ale statutului juridic al funcționarului public și se încadrează perfect în parametrii acestuia.

Statutul deontologic al funcționarului public, exigențele căruia vizează atît conduita sa profesională, cît și cea privată și civică, toate prin prisma obligației de moralitate, excede aria de acoperire a statutului juridic al funcționarului public.

Referințe bibliografice

1. Platon M. și alții. Funcționarul public: principii și norme comportamentale. Chișinău: 1995, 148 p.
2. Vigouroux C. Déontologie des fonctions publiques. Paris: Dalloz-Sirey, 2006, 786 p.
3. Tompea D. Etică, morală și putere. Iași: Editura Polirom, 2000, 160 p.
4. Coman-Kund L. Deontologia și statutul funcționarilor din administrația publică, manual pentru specializarea universitară „Administrație publică”. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2005, 138 p.
5. Albu E. Deontologia funcției publice. București: Ed. Fundației România de mâine, 2009, 236 p.
6. Smochină A. Istoria universală a sta-

tului și dreptului. Chișinău: Bons Offices, 2006, 552 p.

7. Cozma C. Elemente de etică și deontologie. Iași: Ed. Universității Al. I. Cuza, 1997, 168 p.

8. Mousse J. Ethique des affaires: liberte, responsabilite. Le decideur face a la question ethique. Paris: Dunond, 2001, 174 p.

9. Legea RM cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158-XVI din 04 iulie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 230-232 din 23.12.2008.

10. Rădulescu C. Deontologia funcției publice. Suport de curs. București: Ed. Universității din București, 2006, 192 p.

11. Bentham J. Deontologie, ou science de la morale. Volume I. Theorie. Traduit de l'Anglais par Benjamin Laroche. Paris: Charpentier. John Bowring. Editeur acintifigie, 2004, 394 p.

12. Vedinaș V. Deontologia vieții publice. București: Universul Juridic, 2007, 391 p.

13. Ivanoff I. Deontologia funcției publice. Ediția a 3-a revizuită. Târgoviște: Bibliotheca, 2010, 485 p.

14. Călinoiu C., Vedinaș V. Teoria funcției publice comunitare. București: Lumina LEX, 1999, 447 p.

15. Deleanu I., Enache M. Premisele și mecanismele statutului de drept. În: Revista Dreptul, nr. 12, 1993.

16. Tomescu M. Deontologia funcționarului public. Ediția III-a, revăzută și adăugată. București: Pro Universitaria, 2012, 239 p.

17. Taillefait A. Déontologie des fonctionnaires et principes du service public de l'Éducation nationale. http://www.esen.education.fr/fileadmin/user_upload/Modules/Ressources/Bibliographies/ethique/a_taillefait_deontologie_fonct.pdf (vizitat 29.12.2014)

18. Вигуру К. Деонтология государственной службы. Москва: Посольство Франции в Российской Федерации, 2003, 280 с.

19. Legea României privind statutul funcționarilor publici, nr. 188 din 08.12.1999. În: Monitorul Oficial al României. Partea I, nr. 600 din 8.12.1999.

20. Zaharia Gh. ș.a. Drept administrativ, ediția a IV-a revăzută și completată. Iași: Junimea, 2002, 479 p.

21. Buzescu Gh. Locul și rolul funcționarului public în aparatul de stat. Teză de dr. în drept. Chișinău, 2009, 165 p.

22. Profiroiu M., Parlăgi A., Crai E. Etică și corupție în administrația publică. București: Ed. Economică, 1999, 61 p.

23. Dicționarul explicativ al limbii române. <https://dexonline.ro> (vizitat 20.09.2015)

24. Schopenhauer A. Fundamentele moralei. Oradea: Antet, 1995, 168 p.